

12 299/1

A m. kir. csendőrség szerepe a forradalmakban.

Eredeti okmányok alapján.

I.

A m. kir. csendőrség forradalmasítása 1918.
évben és erkölcsi züllesztése 1919. évben.

FELELŐS KIADÓ :

bírói LIPCSEY ANDRÁS

POLSTER KÁLMÁN

EDVI ILLÉS BÉLA

NYOMATOTT:

STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJÁBAN MISKOLCON

3182/1

Az 1918. évi októberi forradalom s ezt követő vörös diktatúra előkészítése közismerten már a kitörés előtt hosszabb ideje folyt, ami főkép burkolt propagandában és némely fel nem tűnő, de azért mégis érezhető hivatalos intézkedésben nyilvánult meg.

Az egyébként kitűnően megszervezett és magas erkölcsi színvonalon tartott m. kir. csendőrségnél ez az előkészítés, de főképen a forrása teljesen ismeretlen volt, s az viszont nem annyira az egyéni megbízhatóság megszüntetésére, hanem inkább a megbízható egyének feltűnés nélküli lehetetlenné tételére irányult. Ilyen intézkedés volt a megbízható csendőrlegénységnek a frontra és más helyre való vezénylése olyan mérvben, hogy az őrsökön már csak egy-egy csendőraltszta maradt. A pótlásra küldött népfelkelők nagyrészen hasznavehetetlenek voltak, mivel csendőri kiképzésben nem részesülhettek, magas koruknál fogva sem, amit igazolt azon körülmény is, hogy a forradalom kitörése idején a rendcsinálás helyett otthagyták egyedül a csendőraltsztaikat, ők pedig egyszerűen hazamentek.

Ugyancsak jellemző volt a különben később meggyilkolt erélyes Borhy Sándor alezredesnek,

a budapesti csendőrkarhatalom parancsnokának felváltása és pótlása, anélkül, hogy a belügy-minisztérium csendőrségi osztályvezetője arról előzőleg tudott volna. A forradalom irányítói: Pogány és társai titokban — sajnos — a m. kir. csendőrség tisztikarában is megtalálták embereiket s így e téren tervszerűen dolgozhattak. A forradalom kitörésekor még csak Budapesten néhány tiszt és altiszt volt beavatva, akik tervszerűleg akkor elsősorban a legénység forradalmasítását kezdték meg, megalakítva a csendőrlegénységi szocialista szervezetet. Erre támaszkodva elindították a tisztikar forradalmasítását is, amit úgy kezdtek meg, hogy négy csendőraltszert küldtek gróf Károlyi Mihály köztársasági elnökhöz, ahol erőszakos megtévesztő fellépésükkel és arra való hivatkozással, hogy nyolcezer fegyveres csendőr áll a hátuk mögött, követelték Gencsy Arnold csendőralezredesnek a csendőrség főparancsnokává való kinevezését. Ekkor már érezhetővé vált, hogy kik állanak az intézmény forradalmasítása mögött s az is előrelátható volt, hogy ha ezen kinevezés megtörténik, az egész csendőrség elzüllesztése okvetlen bekövetkezik a fegyelmetlen, katonátlan Gencsy alezredes komolytalannak bizonyuló vezetése alatt, aki különben is csak kevéssel előzőleg, 1918. évi február hó 1-ével neveztetett ki alezredessé 13-as, tehát eléggé hátrányos rangszámmal, melyet ma, 1936. évben is utánunk sorolva visel mint nyugállományú csendőralezredes.

A többi háttérben szereplő forradalmasító tisztek ekkor még nem voltak ismeretesek.

Az akkori kiváló tiszt: Czibere István csendőrezredes, a csendőrség felügyelője ezen

züllesztés megakadályozása és megfelelő ellenrendszabályok meghozatala céljából a csendőrség vezető tisztjeit Budapestre az 1918. év utolsó napjára bizottsági megbeszélésre hívta össze.

Ezen megbeszélésen résztvettek a következők:

1. Czibere István ezredes,
2. Simonyi József alezredes (rangja 1916. aug. 1., rangszámja 1), Menkina alezredes által képviseltetve,
3. Borhy Sándor alezredes (rangja 1916. aug. 1., rangszámja 4),
4. Lipcsey András alezredes (rangja 1918. febr. 1., rangszámja 5.),
5. Polster Kálmán alezredes (rangja 1918. febr. 1., rangszámja 6.),
6. Fuxhoffer Gyula alezredes (rangja 1918. febr. 1., rangszámja 7.),
7. Ziegler Emil alezredes (rangja 1918. febr. 1., rangszámja 10),
8. Edvi Illés Béla alezredes (rangja 1918. febr. 1., rangszámja 12),
9. Menkina János alezredes.

Részt kellett volna még vennie Mészáros János alezredesnek, azonban távolmaradt, mert állítólag beteg volt, Sebesta Ottokár alezredesnek is, aki akkor megszállt területen, Erdélyben tartózkodott.

Tehát ezen bizottsági megbeszélésen résztvett 9 tiszt és pedig: a Rendeleti Közlönnyel kinevezett csendőrségi felügyelő, ennek helyettese, a felügyelői segédtiszt, a hadügyminisztérium és belügyminisztérium osztályvezetője és a négy csendőrkerületi parancsnok.

A bizottság 1918. évi december 30-án d. e. 10 órakor Czibere ezredes felügyelő irodájában ült össze. Itt Czibere ezredes a bizottság

összehívásának indokát röviden ismertette, de főkép a rangban legifjabb Gencsy Arnold alezredes magatartására és kinevezési kísérleteire mutatott rá, valamint a csendőrség elzüllesztése elleni tiltakozásban jelölte meg a célt.

Gencsy alezredesnek magatartása és meszterkedései ekkor már részben — ha nem is mindenben — ismereteseek voltak s azokat részletezve a már összegyűjtött anyagot az elnöklő ezredes a bizottság elé tárta. Közben hangsúlyozta a következményeket, illetve a csendőrség előrelátható lezüllesztését. *Különösen* a négy kerületi parancsnok, elszörnyűködve a legélesebb bírálat alá vette Gencsy alezredes — volt alattosuk — magatartását, kiváltképpen Borhy és Menkina alezredesek. A két miniszteri osztályvezető: Fuxhoffer és Ziegler alezredesek meglehetősen közönyösen viselkedtek. Sajnos, ekkor még a többi bizottsági tagok nem tudták, hogy Gencsy alezredes — miután a kinevezése csendőrfőparancsnokká már küszöbön állt — titokban megszervezte azt a vörös érdekszövetséget, amely annyi szolgálatot tett önekik és tagjaiknak, azonban a közügynek és közszellemnek annál nagyobb ártalmára bizonyult.

A csendőrség vezetőinek ezen — a testületet érintő igen komoly — tárgyalása közben megszólalt a telefon csengője, mire Czibere ezredes felügyelő a felhívó belügyminiszteriummal a telefonbeszélgetést lefolytatta s a bizottságnak a következő kijelentést tette:

„Épp most mondták be a belügyminiszteriumból, hogy ott megjelent két csendőraltiszt s a legénység nevében a következő üzenetet közvetítik:

„Tudomásunk van róla, hogy a csendőrség

vezetői összejöttek azon célból, hogy Gencsy alezredesnek csendőrfőparancsnokká való kinevezése ellen tiltakozzanak. Figyelmeztetjük az urakat, hogy azonnal hagyják abba a tanácskozást, mert ellenesetben mindnyájukra szomorú következmények várnak."

A két altisztnek ezen üzenete — miután annak forrása is nyilvánvaló volt — nagy felháborodást és a csendőrségi fegyelemnek ezen váratlanul jött arculcsapása még nagyobb szörnyűködést és elkeseredést váltott ki, ami erős szavakban kifejezésre is jutott.

A felháborodás lecsendesülése után végül is a bizottság elhatározta, hogy Gencsy kinevezése ellen tiltakozik és erről jegyzőkönyv vétetett fel, amit az önként jelentkező Edvi Illés Béla alezredes akként fogalmazott meg, hogy a bizottság tagjai tiltakoznak Gencsy alezredes magatartása, csendőrfőparancsnokká való kinevezése, a csendőrség vezetőjének a legénység részéről történt megfenyegetése és a csendőrség züllesztése ellen.

A lezárt jegyzőkönyv azután az összes jelenlévő bizottsági tagokkal aláíratva, valamennyi bizottsági tag jelenlétében Ziegler Emil alezredes belügyminiszeri osztályvezetőnek azzal lett átadva, hogy ezt juttassa gróf Károlyi Mihályhoz, hogy Gencsy alezredes kinevezése s ezzel a csendőrség elzüllesztése megakadályoztassék.

Ezen jegyzőkönyv azonban sohasem jutott rendeltetési helyére, hanem egyszerűen eltűnt s így a kinevezés megtörténhetett és a züllés is megindult s így a két altiszt által kilátásba helyezett „szomorú következmények” tényleg

bekövetkeztek s a mai napig is érvényben vannak.

A bizottság ülése után rövid idő múlva megjelent a Rendeleti Közlönyben Czibere István felügyelő azonnali nyugdíjazása és Gencsy Arnold alezredesnek *csendőrfőparancsnokká* való kinevezése. Ugyancsak megjelent Fuxhoffer Gyula és Ziegler Emil alezredesnek *csendőrfőparancsnok* helyettesekké és Stolzenberg Vilmos nevű százados — tipikus vörös forradalmárnak — *parancsörtiszt*té történt kinevezése is. Félre- ismerhetetlen itt a tendencia: a Gencsy alezredes földalatti machinációi, melyeknek illegitim következményeként a szolgálati pragmatika arculcsapásával *csendőrfőparancsnokká* úgyszólván a legalacsonyabb rangban soroló alezredes neveztetett ki, helyettesei pedig ugyancsak nálánál magasabb rangban soroló alezredesek lettek.

A m. kir. csendőrség nyílt züllesztése ekkor kezdődött meg igazán, de ezt részletezni a tárgytól való eltérést jelentené s így most már csakis a felsorolt bizottsági tagok további sorsa kerül itt megvilágításra.

Miután Gencsy alezredes, az új főparancsnok, az előbb jelzett bizottsági tárgyalás részleteiről, Borhy és Menkina által használt, személyét érintő sértő szavak használatáról értesült, így a csendőrség nyílt züllesztésével egyidejűleg Fuxhoffer és Ziegler alezredesek kiesésével megmaradt 7 bizottsági tagnak az üldözése is megkezdődött.

Ezen, sajnos, a mai napig is folyamatban lévő üldözés elől Czibere István ezredes, mint nyugdíjas, megszállt területre, Nagyváradra távozott, ahol mint román nyugdíjas lakott. Így

az üldözés most már csak a megmaradó 6 bizottsági tag ellen irányult.

A vörös érdekszövetség ezután még jobban ki lett építve. Gencsyék a Pogánnyal és elvtársaival folytatott érintkezés után a nekik nem tetsző tisztekről összeállították az úgynevezett és ma már e néven közismert „fekete listát” és pedig elvük szerint oly lelkiismeretesen, hogy maga Böhm „elvtárs”, akkori hadügyi államtitkár, amidőn azt eléjeterjesztették, az elűzendő, nyugdíjazandó tisztek e nagy számát annyira megsokallta, hogy azt csökkentés, illetve újbóli szerkesztés végett visszaadta s így abból több tiszt törölve is lett.

E „fekete listára” természetesen elsősorban a már felsorolt s a züllesztés ellen tiltakozó bizottság tagjai vétettek fel és pedig mindenféle hazug, aljas és galád rágalmazó minősítésekkel, a büntetlen, kiváló felettesek is.

A fekete listára felvett tisztek kényszer-nyugdíjazására 1919. évi március hó 17-én Gencsy Arnold alezredes elnöklete alatt összeült egy, ezen érdekszövetséghez tartozó, 24 tagból álló társaság, amely részben tisztekből és részben legénységi egyénekből állt (lásd a „fekete lista” aláíróit!).

Jellemzésre fel kell említeni, hogy az ítékezésre hivatott, ezen szövetség tagjai közt volt egy Orosz Mihály nevű csendőr is, aki előzőleg a miskolci szárnynál a kézisajtót kezelte, Lipcsey alezredes parancsnoksága alatt.

Időközben 1919. március 21-én, tehát 4 nap mulva a vörös diktatúra puccsszerűleg életbe lépett s így a kényszer-nyugdíjazásra ítélt tisztek március hó 26-án a hadügyi népbiztos 7146/el.

39/1919. számú távirati rendeletével kényszer-nyugdíjaztattak.

A vörös diktatúra életbeléptetése magával hozta az intézmények általános átszervezését. Így lett a csendőrség is feloszlata és a közbiztonsági szervekből alakított vörösőrséghez csatolva. Szervezetszerűleg a vörösőrség a Vörösőrség országos főparancsnoksága alá lett rendelve. Ide tartoztak még a jól ismert terrorista vörösőr alakulatok is.

A vörösőrség ezen legfőbb parancsnokságánál *a legmagasabb állást ekkor már egy Zagyai József nevű csendőrőrmester, a csendőrségi vörös érdekszövetkezet erősen kommunista tagja töltötte be*, amennyiben a személyi osztály vezetője ő lett. Alárendelve referensként: Szopkó Győző csendőr „őrnagy”, vitéz Liptay László és Szmazenka Ervin csendőr „századosok”. Ezen a réven kerültek be mint a vörösőrség országos szemlélői: Zaráy Ödön és Ziegler Emil csendőralezredesek, akik széles vörös szalaggal karjukon járták az országot, szervezve és szemlélve a vörösőrségeket.

Fuxhoffer alezredes pedig Győrbe lett az ottani vörösőrkerület parancsnokává kinevezve s ott kiváló *agilis vörösirányú tevékenységet fejtett ki*.

A vörös uralom alatt a volt bizottság tagjai az erősen tevékenykedő Fuxhoffer és Ziegler kivételével 7-en, azaz valamennyien kényszer-nyugdíjazva nyugdíjban, nehéz viszonyok közt küzdöttek.

Ekkor: 1. Czibere István ezredes már román megszállt területen Nagyváradon, 2. Simonyi József alezredes cseh megszállt területen, Ipolybélien, 3. Borhy Sándor alezredes Budapesten, 4.

Menkina János alezredes Budapesten, 5. Lipcsey András alezredes Miskolcon, 6. Polster Kálmán alezredes Székesfehérváron, 7. Edvi Illés Béla alezredes Győrben tartózkodott.

Az utolsó öten a vörös uralom alatti területeken lakók felügyelet alatt voltak és internálásuk állandóan kilátásba volt helyezve.

A Budapesten lakó Borhy és Menkina alezredesek, amidőn a vörös diktatúra nehezebb napjai következtek és a vége már csak rövid idő kérdése volt, anélkül, hogy bármely ellenforradalmi különös tevékenységet fejtettek volna ki, egy terrorista vörös csapat által Ferry Oszkár altábornagy úrral együtt, 1919 júliusában galád és aljas módon megkínózva meggyilkoltattak.

A vörös uralom bukása után 1919. aug. 6-án a belügyminiszter minden kerülethez távbeszélőn 2549/Eln. sz. a. kiadta az újra szervezéshez szükséges első rendeletét, amelyben a többek között elrendelte, hogy a vörös uralom alatti kényszernyugdíjasok szolgálattételre azonnal bevonultatandók. A belügyminiszter ezen intézkedésével félreérthetetlen bizonyítékát szolgáltatva annak, hogy a kommunisták által a jog és igazság ellenére eszközölt kényszernyugdíjazásokat joghatályosoknak el nem ismeri.

Az eredetileg 7 tagot számláló bizottságnak ekkor Csonka-Magyarországon még meglévő tagjai: Lipcsey András, Polster Kálmán és Edvi Illés Béla alezredesek tényleg be is vonultak s régi helyeiket parancs szerint elfoglalva, a csendőrségnek a vörösőrségből való visszaszervezését megkezdték. Ugyancsak bevonult Budapestre a cseh megszállott területről Simonyi alezredes is, de ő később vonulván be, nyugdíjba vissza

lett helyezve. A már említett érdekszövetség tagjai a minisztériumokban is és az összes vezető állásokban elhelyezkedtek. *Egymást igazolták!* Ekkor ismét megkezdődött a jelzett bizottsági tagoknak eleinte érthetetlen, de még nagyobb fokú teljes megsemmisítésükre szolgáló üldözése és ezzel a saját személyük megmentése. El kell ismerni, hogy ez rájuk létkérdés volt, mert az első forradalom és a vörös uralom alatti magatartásuk után a rendfokozatukban, avagy további szolgálatbani megtartásuk soknál lehetetlenné és még többenél kétségesse vált volna. Megkezdődött tehát egy hatásos támadással való védekezésük, hogy az egészből a valótlanságok kaosa legyen s így mindent összekeverve, a ludasok megmenekülhessenek. Különös súlyt helyeztek arra, hogy kik és kire vonatkozólag halgattassanak meg. Így pl. az, aki az első forradalom alatti kerületi parancsnokokból álló bizottság tagja volt és kényszernyugdíjazva is volt, az az alárendeltjei magatartására — mint hivatott minősítőjük és alapos ismerőjük — *meghallgatva sem lett*, hanem megfordítva, az alárendeltek lettek az előljárójukra vonatkozólag kikérdezve. Megtörtént, hogy Gencsy alezredes még a fellebbvalóiról is véleményező nyilatkozatot állíthatott ki, holott köztudomású volt még a jobb érzelmű csendőrlegénységnél is, hogy ő volt a csendőrségi testület lezüllesztője. A nagy rendezkedésben elsősorban is az új felügyelővel kiadatták az 1919. évi augusztus havi 8/cs. f. 1919. sz. csendőrfelügyelői rendeletet, melyben a vörösök által kényszernyugdíjazott, de utóbb szolgálattételre berendelt tiszteknek a nyugállományba való visszahelyezését rendelte el. Így azután különös esetek

álltak elő: pl. a vörös uralom alatt nem szolgáló Edvi Illés Béla alezredes helyébe csendőrkörületi parancsnokká az ott, mint vörösőrkörületi parancsnok működött és súlyosan érintett Fuxhoffer alezredest nevezték ki. És így ment ez általában, különösen a vezető állásokban. A honvédelmi miniszteriumban a csendőrségi osztály (személyi ügyek) vezetőjeként egy olyan csendőralezredes helyeztetett be, akit a forradalmi szövetség 1919. március 17-én előbb kényszernyugdíjazásra ítelt s amiről ő tudomást szerezve, a március 21-én kitört vörös diktatúra alkalmával, egy vidéki városban egy Fábíán nevű népbiztoshoz önként csatlakozott és ott március 28-ig, tehát egy héten át, amikor a kényszernyugdíjazásról a hivatalos értesítést a kezéhez vette, a vörös diktatúra átszervezésében olyan kiváló tevékenységet fejtett ki, hogy könnyű volt neki a vörös helyi direktóriumtól egy érdemeit elismerő dicsérő iratot szerezni, (I. a debreceni katonai körletparancs. II. n. törzstiszti b. ü. választmány B. ü. 44. és 47. K. T. és 6. d. és 6. a. sz.) aminek felmutatása mellett vörösőrnekként önként jelentkezve, kényszernyugdíjazása hatálytalanítva lett s mint vörösőrtovább tevékenykedett. (Ez Vrablik Mátyás ny. tábornok ma.)

A vörösuralom bukása után az érdekszövetség ezt az alezredest sikeresen javasolta osztályvezetőnek — a csendőrségi személyi ügyek intézéséhez — s így eléggé érthető, hogy az osztály éveken át alatta milyen irányban működött. Ugyancsak Szopkó Győző csendőrnagy — a „fekete lista“ aláírója —, aki bizalmi állásban teljesített szolgálatot a kommun alatt, annak bukása után, mintha semmi sem

történt volna, beült a belügyminisztérium csendőrségi osztályvezetői helyre, amíg aztán feljelentés után letartóztatásba került. Ez az ember ma: Szlatinay-Szopkó és nyugdíjas „csendőrezredest”!

A nagy tülekedést az új felügyelő csakhamar megúnta és távozott. Ekkor az érdekszövetség egy másik nyugdíjas csendőrezredest tolt maga elé felügyelőnek, aki a személyi és egyéb viszonyokat a csendőrségnél szintén nem ismerte. Így lettek hirtelen az első zűrzavarban a többi állások is betöltve és megkezdődtek az igazolások.

A bizottságnak akkor már csak 4 tagja jött számításba és pedig: Simonyi József, Lipcsey András, Polszter Kálmán és Edvi Illés Béla. Ezeknek is rendeletre kérvényt kellett beadniok, amelyben kérik a ténylegesítésüket. Amikor azt beadták, előálltak a vörös érdekszövetség tagjai és a bizottság tagjait hamisan, valótlan dolgokért feljelentették. Ügyüket csak évek múlva fejezték be. Sőt ezen feljelentésekből eredő vizsgálat eredményeit be sem várták, hanem annak elébe vágva a vörös uralom alatti kényszernyugdíjazást elfogadva, pusztán a valótlan tartalmú feljelentésekre támaszkodva visszamenőleg sietve nyugdíjazták.

Ezt pedig úgy eszközölték, hogy bár az 1920. évi I. t.-c. 9. §-a szerint a nemzetgyűlés kimondta, hogy a tanácsköztársaság szerveinek mindennemű rendelkezései érvénytelenek: kivítették, hogy ezen törvény ellenére a honvédelmi minisztériumnak 73.367/eln. 8. b. 1920. sz. a. kiadott rendelet 2. pontjába felvéteessék, hogy a tanácsköztársaság ideje alatt nyugállományba helyezett

katonai személyek nyugdíjuk tényleges folyósítása napjával nyugállományba helyezendők.

Ezt a rendelkezést alkalmazták tehát a vörös uralom által kényszernyugdíjazott bizottsági tagokra s így visszamenőleg mondták ki a nyugdíjazást. Míg a többieket az 1921. évi létszámcsökkentési törvény rendelkezései szerint helyezték nyugállományba.

Sőt azoknál, akik az igazolásnál érintve voltak, bevárták a vizsgálat eredményét és ott egyszer vagy kétszer is előléptetve helyezték nyugállományba. Ezek — még ha egész idő alatt szolgálatot nem is teljesítettek, sőt egyesek az egyenruha viselésétől is el voltak tiltva, sőt letartóztatásban is voltak — az igazolások folyamán mégis több szolgálati év beszámításában és előléptetésben részesültek, mint az előbbiek.

A visszamenőleges nyugdíjazás annál könnyebben ment, mert ekkor már csak a bizottságnak megmaradt 4 tagjáról volt szó.

Hiába való volt ezeknek az évről-évre való minden kérvényezésük, mert időközben titokban azt is keresztül vitték, hogy ezen 4 bizottsági tagot különböző valótlan alapokon „*mint nem kívánatos elemeket, előjegyeztették*” s így minden kérvényük elintézését ez irányította a mai napig.

A 4 felsorolt bizottsági tagot, miután szerencsétlenségükre a vörös uralom alatt nem szolgáltak, nemhogy előléptetésben nem részesítették, de tovább üldözték és megkárosították, még pedig az alább következő módon:

1. Miután a volt négy bizottsági tag közül a honvédségi Rendeleti Közlönyben közzé tett miniszteri rendelettel 1 felügyelőhelyettes és három csendőrkerületi parancsnokság vezeté-

sével volt megbízva: 1 tábornok és 3 ezredesi békebeli status szerinti állásra: az akkor érvényes csendőrségi, de meg a honvédségi illetékszabályzat szerint is az eredeti illetékek voltak illetékesek. Ezek alapján mind a négy részére az ezredesi illetéket a belügyminisztérium a 16566/VI.-b. 1918. sz. rendeletével a *költségvetésileg rendszeresített állomány (status) alapján* — névre szólván — folyósította is. Ezen ezredesi illeték alapján történt meg a vörösök általi kényszernyugdíjazás, majd a vörös uralom bukása után a nyugdíj megállapítás. S így azt a kommun uralomtól 1923. július 1-ig élvezték is, ekkor azonban a 6250/1923. M. E. rendelet I. fej. 2. sz. pontjára való hivatkozással az ezredesi illetéket (ez azonban nem tévesztendő össze a Károlyi-féle forradalmi status szerinti illetékekkel) elvonták s az alezredesit folyósították. Ugyanekkor a még az 1882. évi csendőrségi törvény alapján folyósítva volt csendőrségi pótdíjat is elvonták. Tették pedig ezt akkor, amikor a csendőrségnél kevés szolgálati idővel és harctéri szolgálat nélkül tömeges ezredesi kinevezések történtek.

2. A vörös uralom bukása utáni időben, — amelyet *tényleg* szolgáltak, — amidőn a belügyminisztériumnak 1919. évi augusztus 6-án 2549/el. sz. távbeszélőn leadott s még aznap vett rendeletére tényleges szolgálatra bevonultak — és csak a csendőrfelügyelőségnek 8/cs. f. sz. rendeletével, amely mindenhová csak 1919. évi augusztus hó 21-én érkezett — lettek nyugállományba visszahelyezve; ami tehát cca 14 nap szolgálati időt tett ki — nem állapították meg s így azt be sem számították, aminek következménye az lett, hogy *egy hadi évet is elvonták ezen bizottsági*

tagoktól. Csakis 1919 március 21-ig tartó időt számították így be s az előírt három hónap így meg nem lévén, a már megállapított hadi évet törölték.

Mindezek azonban még eltörpülnek azon lelki gyötrelmek mellett, amelyeket ezen üldözés által előidézett, úgyszólván *nyilvános erkölcsi megbélyegzésük okozott*, mert a viszonyokat nem ismerő tájékozatlan társadalom még a mai napig is azon hitben van, hogy ezen 7-es bizottságnak a tagjai voltak azok, akiket a vörös uralom alatti magatartásuk miatt nyugdíjba kergettek, az előléptetésből kizártak akkor, amikor az előléptetések olyan nagymérvűek voltak s viszont a feleslegesek pedig csak az előléptetések után, tehát jóval később az 1921. évi létszámcsökkentési törvény alapján lettek nyugdíjazva. A m. kir. csendőrségnél akkor még létszámcsökkentés sem volt, mert nem csak felesleg nem volt, hanem több száz tisztet vettek még át a honvédségtől a legmagasabb rendfokozatban is.

Köztudomású, hogy a társadalom a látszatra könnyen és szigorúan ítél. A társadalom nem ismerte a 9-es és illetve 7-es bizottság munkáját, nem tudta, hogy az üldözött tagok a vörösök alatt *nem* szolgáltak. A társadalom csak azt látja, hogy akkor, amikor a vörös uralom alatti és bebizonyíthatóan a legsúlyosabban érintetteknek is megbocsájtottak és őket előléptették, még ha szolgálatban meg sem tartották őket, mert így lettek ezek ezredesek, tábornokok, — vagy a jelzett bizottsági ülésen részt *nem* vevő, berendelt, de ott meg nem jelent két tag is, az egyik ezredes, a másik tábornok lett, — ezzel szemben az említett 3 tag ma is alezredesi rangban sorol.

A kilátásba helyezett „szomorú következmé-

nyek“ tehát teljesen bekövetkeztek. A galádul megkínzott és legyilkolt Borhy és Menkina alezredesek, ha nem Budapesten lettek volna, a haláltól valószínűleg megmenekültek volna, de az üldöztetésük szintén bekövetkezett volna.

A honvédelmi minisztérium irattárában levő beadványok a megmondhatóí ezen lelki gyötrelmeknek.

A 9-es bizottság hét tiltakozó tagja közül a csonka hazában most 1936-ban már csak hárman vannak életben, névleg: bilkei Lipcsey András, Polster Kálmán és Edvi Illés Béla ny. csendőr alezredesek, akik viselik ezen lelki gyötrelmeket abban a szent hitben, meggyőződésben és reményben, hogy végre mégis csak a régi fenkölt tiszt gondolkozás fog az erkölcsi posvány felett győzedelmeskedni.

1936 október hó.

A fentebb felsorolt adatok és előadott tények valódiságáért teljes felelősséget vállalunk.

Kmft.

Edvi Illés Béla

ny. alezredes,
a pozsonyi csendőrkerület
volt parancsnoka

Polster Kálmán

ny. alezredes,
aszékesfehérvári csendőrkerület
volt parancsnoka.

bilkei Lipcsey András

ny. alezredes,
a kassai csendőrkerület
volt parancsnoka.

